

Norsk
Redaktørforening

Norsk
Journalistlag

NORSK
PRESSEFORBUND

Helse- og omsorgsdepartementet
Deres ref.: 26/1415

Oslo, 17.04.26

Høring – forslag til ny lov om vern mot smittsomme sykdommer mv. (smittevernloven)

Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening og Norsk Presseforbund vil med dette komme med et samlet høringsvar. Vi takker for utsatt frist til 17.04.2026.

1. Innledning

Forslaget til ny smittevernlov omhandler flere viktige forhold. Vi har konsentrert oss om de forhold som fremstår som mest aktuelle for mediene: bestemmelsen om informasjonsplikt for massemedier, innsyn og tilgang til begrunnelser for inngripende vedtak / forskrifter, møteoffentlighet og innreiseforbud (karantene).

2. Begrepet «massemedier»

Etter vårt syn er begrepet «massemedier» utdatert og lite treffende i lys av dagens medievirkelighet og rettslige begrepsbruk. Begrepet gir svake føringer for hvilke aktører som faktisk omfattes.

Vi foreslår derfor at begrepet «redaktørstyrte journalistiske medier» benyttes, slik dette er definert i medieansvarsloven. Dette vil bidra til en mer presis og formålsrettet avgrensning, ved at det knyttes til medier med et identifiserbart redaktøransvar, etablerte etiske normer og en samfunnsrolle forankret i ytringsfrihetens infrastruktur. En slik begrepsbruk vil også harmonisere regelverket med øvrig medielovgivning og bidra til økt forutsigbarhet, både for aktørene som omfattes og for rettsanvendelsen.

3. Informasjonsplikt for mediene: Høringsnotatet punkt 21.9, utkastets § 8-7.

Vi viser til utkast til ny bestemmelse i smittevernlov § 8-7, som viderefører gjeldende rett om fullmakt til å pålegge massemedier å ta inn meldinger fra regjeringen, punkt 21.9.2 s. 393. Selv om forslaget er en videreføring av gjeldende rett med enkelte presiseringer, inneholder det også noen utvidelser som gir myndighetene større adgang til å detaljregulere innholdet i en annonse.

Presseorganisasjonene har flere ganger protestert mot en bestemmelse om slik informasjonsplikt, første gang i forbindelse med at bestemmelsen kom inn i smittevernloven, jf. Ot.prp. 91 (1992-93) punkt 4.8: «Det er få kommentarer til forslaget, men uttalelsene fra Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening er i sin helhet viet denne bestemmelsen. Begge er sterk kritiske til forslaget som de mener er uten begrunnelse og dessuten for lite gjennomarbeidet. Det vises til at de meldinger plikten omfatter må oppfattes som annonser og at annonser svært sjelden avvises.»

Vi har ikke endret vårt standpunkt, og kan ikke støtte forslaget. Vi mener hjemmelen til å pålegge mediene å publisere annonser er et for stort inngrep i redaktøransvaret.

Selv om bestemmelsen er en videreføring, utgjør de foreslåtte endringene i bestemmelsen et større inngrep i redaktøransvaret, ettersom den gir større adgang til detaljregulering av plassering av informasjon, hvor hyppig den skal vises og i hvilket tidsrom den skal vises. Vi kan derfor ikke støtte forslaget om å videreføre statens adgang til å pålegge mediene en informasjonsplikt, utkast til ny smittevernlov § 8-7.

Vi er uenige i at det er et reelt behov for en slik bestemmelse, og kan ikke se at departementet har gitt en god eller tilstrekkelig begrunnelse for at det er et slikt behov. Videre mener vi at det vil svekke folks tillit til mediene og budskapet hvis det skal gis som følge av et pålegg fra staten.

3.1 Et pålegg griper inn i redaktøransvaret

Kjennetegnet på frie medier er at publisering skjer ut ifra redaksjonelle, uavhengige vurderinger, og ikke gjennom pålegg fra staten. Dette er blant annet forutsatt rettslig i EMK art. 10 (1), som fastslår at ytringsfriheten innebærer en «frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser» og etisk i Vær Varsom-plakaten punkt 2.1, der det bl.a. heter at «Den ansvarlige redaktør har det personlige og fulle ansvar for mediets innhold og avgjør med endelig virkning spørsmål om redaksjonelt innhold, finansiering, presentasjon og publisering». Annonser er omfattet av selvdømmeordningen (PFU) og medier kan klages inn for publisering av annonser. For eksempel ble [to medier felt for brudd på god presseskikk pga. innholdet i annonser](#).

Det presiseres i høringsnotatene at pålegget om å publisere annonser ikke gir hjemmel til å styre redaksjonelt innhold (punkt 21.9 s. 393 flg). Selv om det er et klart skille mellom redaksjonelt innhold og reklame, vil et pålegg fra staten om å publisere en annonse, gripe inn i redaktøransvaret og kunne påvirke folks tillit til mediene.

I medieansvarsloven § 7 heter det at det er redaktøren som skal lede den redaksjonelle virksomheten og ta avgjørelser i redaksjonelle spørsmål. Dette er utdypet i forarbeidene til loven, Prop. 31 L (2019-2020) kapittel 20, merknader til § 7: «At det er redaktøren som tar avgjørelser i «redaksjonelle spørsmål», innebærer først og fremst at det er redaktøren som bestemmer hva som skal publiseres i mediet. Det gjelder både beslutninger knyttet til det redaksjonelle innholdet **og beslutninger knyttet til publisering av markedsføring** (vår utheving).»

Forarbeidene henviser til Redaktørplakaten som retningsgivende for hva som skal anses som redaksjonelle spørsmål. Her heter det at «Redaktøren må forplikte seg på eiers utgivergrunnlag og arbeide i tråd med mediets grunnsyn og formålsbestemmelser. Innenfor denne rammen skal redaktøren ha en fri og uavhengig ledelse av redaksjonen og full frihet til å utforme og beslutte

mediets innhold og meninger. Verken offentlige myndigheter, eiere, kommersielle aktører eller noen annen interessegruppe kan gripe inn i denne friheten.»

I forarbeidene til medieansvarsloven, Prop. 31 L (2019–2020), punkt 11.5, oppsummeres hvorfor redaksjonell uavhengighet er viktig: «For at pressen skal kunne utføre sin oppgave som demokratiets vaktbikkje er det en forutsetning at pressen er uavhengig av de maktstrukturene den skal overvåke, og videre at allmennheten har tillit til denne uavhengigheten. Bare da vil innhold som formidles i mediene gi grunnlag for fri og opplyst politisk meningsdannelse. Redaksjonell uavhengighet er dermed en forutsetning for de redaktørstyrte journalistiske mediens funksjon i infrastrukturen for den offentlige samtalen.»

Å pålegge mediene å publisere annonse, er derfor å gripe inn i det ansvaret og den friheten som skal ligge hos redaktøren. Selv om det er mye større takhøyde for hva man publiserer på annonseplass i redaksjonelle medier, og de aller fleste betalende annonser kommer på så lenge de ligger innenfor presseetikk og norsk lov, har vi eksempler på det motsatte. Et nyere eksempel er MIFF-annonsen «Takk Israel». Her valgte blant andre [Dagen, Aftenposten og Adresseavisen å publisere \(de to siste med enkelte justeringer\), Dagsavisen og Klassekampen sa nei, mens Vårt Land fikk MIFF endre tittelen på annonsen](#) før de publiserte. I kjølvannet av dette oppsto det en debatt både mellom medier og i befolkningen. Fem professorer fra NTNU skrev blant annet følgende i et [leserinnelegg i Adresseavisen](#) med tittelen «Har Adresseavisen solgt sjela si til fandens oldemor?»: «Når flere aviser nektet å trykke annonsen, hvorfor valgte Adresseavisen å gjøre det motsatte? Ble redaksjonen fristet av prisen MIFF betalte for den? I så fall har avisen mistet tilliten til mange av oss trofaste lesere.» Samme uke arrangerte Palestinakomiteen Trøndelag en «[protest mot Adresseavisens publisering av folkemordspropaganda](#)». I innlegget «[Ytringsfrihet og annonser](#)» (Adresseavisen 17.3.26), kommenterer seniorrådgiver i Norsk Redaktørforening, Arne Jensen saken og utdyper forholdet mellom ytringsfrihet, redaksjonell frihet og annonser.

Debatten er et illustrerende eksempel på at alt innhold i redaksjonelle medier oppfattes som en del av redaktøransvaret, også annonseinhold.

3.2 Forslaget er ikke begrunnet med et konkret behov

Som det fremgår av høringsnotatet kap. 21, er mediene en svært viktig kanal for å formidle informasjon fra myndighetene til befolkningen i kriser. Som departementet skriver, vil en stor andel av befolkningen oppsøke redaktørstyrte journalistiske medier (det som i høringsnotatet betegnes som «tradisjonelle medier») i en krisesituasjon. Dette gjelder [både befolkningen som helhet](#), og om man ser på [kun innvandrere](#) (hele rapporten: [211103-rapport-medi bruk-blant-innvandrere.pdf](#)). Det er derfor ingen tvil om at redaktørstyrte journalistiske medier er viktig for å nå ut til folk i kriser, og vi støtter intensjonen om at informasjon fra myndighetene bør formidles via disse mediene. Vi er likevel uenige i at det er behov for en lovhjemmel med fullmakt til staten om å pålegge redaksjonelle medier å publisere informasjon for å nå dette målet, og mener departementet ikke har gitt en god nok begrunnelse for at det skal innføres.

Koronakommisjonen del 1 (2021: 6) fastslår i kap.16 s.186 at mediens dekning av koronakrisen var viktig for at myndighetene nådde ut til befolkningen, og at det var «riktig av regjeringen å definere medier som en viktig samfunnsfunksjon. Dette la til rette for at mediene kunne operere

som normalt, noe som har bidratt til at befolkningen har fått god informasjon om krisen», konkluderer kommisjonen.¹

Også Koronakommisjonen del 2 (2022: 5) beskriver at formidling via medier fungerte godt, se følgende sitat på s. 97, kap. 5: «Flere kommuneleger har fortalt oss at forholdet til mediene har vært godt under pandemien, og at mediene har spilt på lag med kommunen når det gjelder å formidle nødvendig og presis informasjon til befolkningen, for eksempel om lokale smitteverntiltak og vaksinasjon.»

Departementet skriver at erfaringer fra pandemien og andre kriser de siste årene er at tradisjonelle medier og store nettaktører i betydelig grad bidro til å holde befolkningen oppdatert med både egenproduserte saker og annonser fra myndighetene, og at «myndighetene kom ut med sitt budskap i de mediene som traff befolkningen», jf. punkt 21.9.2 s. 393 i høringsnotatet. På denne bakgrunn uttrykker departementet tvil om det «med dagens mangfoldige mediesituasjon og gode muligheter for å betale for eksponering i annonseflater, er nødvendig å beholde en hjemmel til å pålegge et massemedium å publisere bestemte meldinger». Videre at det er «lite sannsynlig at medier i en fremtidig alvorlig smittesituasjon vil unnlate å ta inn meldinger fra myndighetene til befolkningen».

Debatten i samfunnet i forbindelse med koronapandemien gikk i motsatt retning, der flere mente [mediene var for lite kritiske](#) og [fungerte som mikrofonstativ](#), og stilte for [få kritiske spørsmål til nedstengningen de redegjorde for](#).

Til tross for dette, er konklusjonen i høringsnotatet punkt 21.9.2. s. 394 at det kan være behov for å gi pålegg «når det er viktig å gi ut informasjon raskt og med det innholdet myndighetene vil formidle». Departementet utdyper: «I en situasjon hvor mediet ikke er villig til å prioritere meldingen eller gi den nødvendig eksponering, kan det være behov for å kunne gi pålegg om slike forhold for at formidlingen ikke blir forsinket. Det kan også være behov for å unngå feilsitering eller annen forvanskning».

I kommentaren til § 8-7 s. 561 utdyper departementet følgende: «Bestemmelsen er en sikkerhetsventil for de tilfellene der det er viktig å gi informasjon raskt med det innholdet og på den måten myndighetene vil formidle, for å verne om helse og redde liv. Bestemmelsen skal sikre at viktige opplysninger både til berørte og mulig berørte grupper av befolkningen når frem, uavhengig av om det enkelte medium ønsker eller ikke ønsker å innta den aktuelle informasjonen. Slike meldinger kan blant annet omfatte informasjon om sykdommen, hvilken fare man står overfor, gjeldende smitteverntiltak, hva man bør foreta seg i ulike situasjoner og hvem man kan kontakte for mer informasjon. Konkret kan dette gjelde informasjon om at man bør holde seg hjemme eller møte opp på et nærmere bestemt sted for å bli vaksinert.»

Det foreslås derfor å videreføre gjeldende rett som «en sikkerhetsventil» i ny lov § 8-7 som åpner for at myndigheten kan pålegge massemedier å ta inn meldinger.

Vi kan ikke se at departementet har godgjort at det er behov for å videreføre bestemmelsen. Tvert imot peker de selv på det motsatte – at redaktørstyrte journalistiske medier fungerer godt i kriser. Hjemmelen i dagens smittevernlov § 4-8 ble kun benyttet én gang i forbindelse med koronapandemien, det var første døgn da NRK ble pålagt å publisere informasjon fra Helsedirektoratet. Vi har også problemer med å se hvordan det faktisk at verken

---

¹ Den 16. mars 2020 ble medier oppført på regjeringens liste over viktige og kritiske samfunnsfunksjoner, og presse folk fikk følgelig bedre mulighet til å gjøre arbeidet sitt, ettersom de fikk bedre tilgang til barnehageplass og fysisk skoletilbud til barna sine.

Koronakommisjonen eller Koronautvalget har hatt merknader til bestemmelsen i gjeldende § 8-4 (høringsnotatet punkt 21.9.2) kan tas til inntekt for å beholde bestemmelsen, så lenge det ikke ble problematisert opp mot mediernes uavhengighet.

I lys av regjeringens egen vurdering og konklusjonene fra de to koronakommisjonene, må vi kunne legge til grunn at regjeringen og andre deler av det offentlige opplevde at de nådde fram med sine budskap gjennom redaksjonelle medier under hele pandemien.

Når praksis så entydig viser at redaktørstyrte journalistiske medier har fungert godt som informasjonskanaler tidligere, er det vanskelig å se behovet for å videreføre en «sikkerhetsventil» for myndighetene til å pålegge mediene å publisere annonser. Tvert imot fremstår dette som noe motstridende i en tid der behovet for uavhengige og frie medier i stadig flere sammenhenger trekkes frem som en av de viktigste strukturene i et demokratisk samfunn.

Etter vårt syn vil det beste tiltaket være at regjeringen fortsetter å tilrettelegge for en infrastruktur som sikrer et mangfold av frie, redaktørstyrte journalistiske medier som også i fremtiden sikrer at viktig informasjon nås ut til alle deler av samfunnet. De politiske rammevilkårene må være stabile og sikre, og redaktørstyrte medier sees på som om en del av totalforsvaret.

3.3 Informasjonsplikt vil svekke tilliten til budskapet

Høringsnotatet har ingen problematisering av konsekvensene ved at staten kan pålegge mediene å publisere annonser, eller hvordan det vil påvirke den informasjonen som kommer ut. Hvis annonser publiseres som følge av pålegg fra staten, mister informasjonen den verdien som ligger i at publisering skjer som følge av avgjørelse fra en ansvarlig redaktør. Det er en styrke at det er redaktøren som tar beslutningen om å ta inn innhold fra myndighetene, enten det er redaksjonelt eller i form av en annonse. Publisering som følge av en redaktørbeslutning gir samfunnet garantier om uavhengighet. Mediene skal ikke være en «forlenget arm» for myndighetene, og må heller ikke oppfattes slik. Nettopp i kriser kan det være et sentralt poeng at man får informasjonen fra et annet sted enn myndighetene. Slik vi ser det, vil derfor også myndighetene ha nytte av at annonser publiseres på vanlig måte etter en redaksjonell vurdering, særlig i krisetider, når behovet for tillit er ekstra stort.

Den beste beredskapen vil være å ha et mangfold av frie medier som er i stand til å ivareta informasjonsansvaret, og det kan myndighetene tilrettelegge for. Som regjeringen selv formulerer det i [sin strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon](#), kap. 4.1: «For at dei redaktørstyrte media skal kunne utføre samfunnsoppdraget sitt, er dei avhengige av at befolkninga har tillit til at dei er frie og uavhengige, og til at dei leverer truverdig innhald av høg kvalitet.»

3.4 Hvis bestemmelsen videreføres

Hvis bestemmelsen videreføres mener vi det bør fremgå av lovbestemmelsen at den skal være en sikkerhetsventil, som departementet understreker i høringsnotatet punkt 21.9 s. 394 og i merknaden til bestemmelsen, s. 561. Utover at det må foreligge en «samfunnskritisk» sykdom, stilles ingen krav i lovteksten for når fullmakten kan tas i bruk. Det skiller heller ikke mellom redaktørstyrte journalistiske medier, og andre typer medier (som «virksomheter som tilrettelegger for eller tilbyr persontransport»). Vi mener det bør inn vilkår i lovteksten som sikrer

at bestemmelsen i praksis blir en sikkerhetsventil, der det stilles strengere krav når fullmakten griper inn i redaktøransvaret.

I tillegg støtter vi subsidiært innspillet fra NRK om at kompetansen til å pålegge publisering bør legges til domstolene. Dette vil bidra til å motvirke risikoen for misbruk av bestemmelsen og legge til rette for en uavhengig, grundig og kontradiktorisk vurdering før et slikt inngrep besluttes.

Selv om forvaltningsvedtak som hovedregel kan prøves av domstolene i ettertid, er dette ikke nødvendigvis tilstrekkelig i saker som gjelder inngrep i redaktøransvaret, og en etterfølgende domstolskontroll vil i praksis ofte ha begrenset betydning. Av hensyn til yttringsfriheten bør derfor beslutningskompetansen legges til domstolene fra starten av.

For det nærmere innholdet i en slik domstolskontroll, viser vi til NRKs høringssvar.

I tillegg støtter vi innspillet fra NRK om at kompetansen til å pålegge publisering bør ligge hos domstolen for å demme opp mot misbruk av bestemmelsen. For innholdet i en slik domstolskontroll, viser vi til NRKs høringssvar.

Forslag (vårt forslag i rødt kursiv) § 8-7:

§ 8-7 Informasjonsplikt for massemedier og samferdsel (gjeldende § 4-8)

Ved *samfunnskritisk* sykdom kan departementet *når det er nødvendig og forholdsmessig* pålegge følgende virksomheter å gi befolkningen informasjon av betydning for å håndtere smittesituasjonen og som er tydelig merket med avsender

- a. ethvert innenlandsk massemedium
- b. virksomheter som tilrettelegger for eller tilbyr persontransport.

Pålegg etter første ledd kan også gjelde plassering av informasjon, hvor hyppig den skal vises og i hvilket tidsrom den skal vises. Innenlandsk massemedium som etterkommer pålegg etter første ledd, har krav på vederlag.

Nytt tredje ledd: *«Hvis pålegget gjelder medier som er omfattet av LOV-2020-05-29-59 (medieansvarsloven), skal redaktøransvaret tillegges særlig vekt.*

En klage har ikke utsettende virkning for iverksetting av vedtaket.

Departementet foreslår adgang til å delegere myndighet til Helsedirektoratet eller annet underliggende organ. Etter vårt syn bør en så inngripende fullmakt ikke delegeres nedover.

4 Begrunnelser for tiltak: Høringsnotatet punkt 8.4, utkastets § 1-5

Presseorganisasjonene støtter målet om mer åpenhet om hvilke begrunnelser som ligger bak regjeringens tiltak, og er enig med departementet i at offentlighet og skriftlighet rundt smitteverntiltak vil bidra til økt legitimitet (høringsnotatet punkt 10.5.8). Samtidig vil vi advare mot at dette forsinker eller hindrer innsyn i underlagsdokumenter.

Som departementet skriver i punkt 8.4, tilsier erfaringer fra pandemien at det legges enda større vekt på skriftlig å formidle begrunnelser for hvorfor tiltak anses egnet, nødvendig og forholdsmessig, i tillegg til kunnskapsgrunnlag og anbefalinger fra etatene. Vi er enige med departementet i at mer åpenhet er nødvendig for å legge til rette for kontroll, innspill til og etterlevelse av tiltakene (høringsnotatet punkt 8.4 s. 115. For mediene vil mer åpenhet og strengere krav til skriftlighet gjøre det lettere å ivareta informasjonsansvaret og styrke muligheten til å utøve uavhengig kontroll av makt- og myndighetsutøvelse.

Vi støtter derfor en lovfesting i smittevernloven § 1-5 om at den som fatter vedtaket om fastsettelse, videreføring og opphevelse av smitteverntiltak i forskrift så snart som mulig skal formidle kunnskapsgrunnlaget og gi en skriftlig fremstilling av de begrunnelsene og avveiningene som ligger til grunn for vedtaket.

Vi mener bestemmelsen bør stille tydeligere krav til hva som skal stå i begrunnelsene og når de skal offentliggjøres.

Vår erfaring fra koronapandemien og under andre lokale og regionale kriser, er at offentlighetsprinsippet ofte settes til side sett opp mot andre uforutsette oppgaver. Dette er også løftet fram av Koronautvalget, som skriver følgende i 2023:16 punkt 15.4 s. 223: «Koronautvalget vurderer at norske myndigheter samlet sett viste åpenhet både om beslutninger og om usikkerheten som preget flere faser av pandemien. Dette var tillitsskapende for befolkningen. Blant annet har Sivilombudet påpekt flere tilfeller der ulike myndighetsorganer ikke har etterlevd bestemmelsene om innsyn i offentliglova i tilstrekkelig grad. Utvalget anerkjenner viktigheten av at både media og befolkningen for øvrig skal kunne få innsyn i offentlig dokumentasjon, men har samtidig forståelse for at situasjonen for disse virksomhetene under pandemien var så presset at en i sanntid ikke maktet å etterleve regelverket i tilstrekkelig grad.»

Medienes erfaringer var også at enkelte opplysninger og dokumenter ble unntatt offentlighet i strid med reglene i offentliglova, se for eksempel [sak 2020/1736](#): Innsyn i situasjonsrapporter om koronapandemien. På et tidspunkt opplevde vi også at opplysninger om hvor mye smittevernutstyr Norge har, ble holdt hemmelig blant annet fordi tallene kunne [skape frykt og usikkerhet blant befolkningen](#). (Denne begrunnelsen [ble senere beklaget fra Helsedirektoratet](#))

Nettopp dette var bakgrunnen for at regjeringen ga ut [en veileder om innsyn](#) i forbindelse med utbruddet av Covid-19 våren 2020, der det blant annet ble understreket at «Offentlighetsprinsippet og offentliglova gjelder som normalt i denne situasjonen».

Vi foreslår derfor at det stilles konkrete krav til hva begrunnelsen skal inneholde og det settes en frist for å avgi begrunnelse, for eksempel snarest mulig og senest innen 1-3 virkedager etter at vedtaket er offentliggjort. Kravene til begrunnelsen bør settes i sammenheng med forholdsmessighetsvurderingen som skal gjennomføres, slik Koronakommisjonen fremhever (gjengitt i høringsnotatet punkt 10.4, s. 154). For å unngå at det som under koronapandemien var et gjennomgående trekk – at de menneskerettslige og grunnlovsbeskyttede rettighetene ikke ble drøftet - bør forholdsmessighetsvurderingen konkretiseres i lovteksten. Dette vil være i tråd med kommisjonens anbefaling om at regjeringen ved revisjonen av smittevernloven, presiserer at slike vurderinger skal vektlegges i forkant av iverksettelse av tiltak.

I tillegg vil vi fremheve betydningen av innsyn i det faktiske grunnlaget for en endelig beslutning. Det er viktig at det kommer tydelig frem at en begrunnelsesplikt kommer **i tillegg til, og ikke i stedet for** plikten til å bevare (lagre/arkivere) og vurdere innsyn i andre underlagsdokumenter.

Det kan være alt fra innspill fra faginstanser, interne notater, KI-prompts mv. Dette bør tydeliggjøres i forarbeidene.

5 Tilgang til møter og rettsmøter: Høringsnotatet punkt 17.7.7 s. 291, utkastets § 7-1 og § 8-1.

I utkastets § 7-1 (3) bokstav b foreslås en bestemmelse om at kommuner ikke kan forby eller legge ned begrensninger for «Møter i domstolene, Stortinget og folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner», men at dette ikke er «til hinder for å forby eller legge begrensninger på publikums adgang til slike møter.» Tilsvarende foreslås for regjeringen ved statlige smitteverntiltak i utkastets § 8-1 (2) b.

Møteoffentlighetsprinsippet er et grunnleggende prinsipp som har vært nedfelt i Grunnloven siden 1837. Målet er å gi innbyggere innblikk i folkevalgtes og domstolenes diskusjoner og avgjørelser. Åpenhetsprinsippet i kommunene og fylkeskommunene er særlig viktig for lokalbefolkningen og dermed lokalpressen. Åpenhet på Stortinget og i domstolen er helt sentralt for at samfunnet skal kunne forstå og kontrollere makt- og myndighetsutøvelse, og for tilliten i samfunnet. Begrensninger i møteoffentligheten utgjør et alvorlig inngrep. Vi kan ikke se at dette gjenspeiles i høringsnotatet, verken i merknadene til lovbestemmelsene eller i omtalen i kapittel 17.7.7.

Under koronapandemien opplevde vi at møteoffentlighetsprinsippet ble satt til side både i domstolene og i folkevalgte organer. I [midlertidig forskrift om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner for å begrense spredning av Covid-19](#) fikk folkevalgte organer mulighet til å gjennomføre fjernmøte selv om de ikke hadde løsninger som ga allmennheten tilgang til å følge møtene. Med andre ord satte man til side Grunnloven i forskrift. Dette ble sterkt kritisert av presseorganisasjonene, blant annet i [dette innlegget](#) fra Norsk Journalistlag.

I domstolen ble flere rettssaker gjennomført med ingen eller manglende åpenhet pga. smittevern. Dette gjaldt [for eksempel Eirik Jensen-saken](#) og rettsaken mot Philip Manshaus. Dommerforeningen skrev i [høringen](#) til «utkast til midlertidig forskrift om forenklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19» i [sitt høringssvar](#) at offentligheten må sikres innsyn ved bruk av fjernmøter, og at det er viktig at domstolene «får på plass tiltak som sikrer pressens innsyn».

Vi mener derfor det er viktig at det stilles krav direkte i loven, at folkevalgte organ og domstolen har plikt til å legge til rette for at møtene kan følges digitalt. I forarbeidene bør det oppfordres til at man også tilrettelegger for at mediene kan følge rettssaker på lik linje som man ville gjort uten smittebegrensninger (der det foreligger særlige grunner etter domstolloven § 127).

Forslag til tillegg i § 7-1 og 8-1 (i kursiv):

(...) b. møter i domstolene, Stortinget og folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner. Dette er ikke til hinder for å forby eller legge begrensninger på publikums adgang til slike møter. *Ved begrensninger etter annet punktum skal det legges til rette for at møtene kan følges digitalt.*

6 Smitteverntiltak for å motvirke at smittsomme sykdommer føres inn i landet – karanteneplikt: Høringsnotatet kap.19, utkastets § 9-1 (2) bokstav a.

Presseorganisasjonene etterlyser en vurdering av bestemmelsen om karantene opp mot pressefrihet og andre grunnleggende rettigheter. Vi mener også det må gis tydelige føringer i forarbeidene om at karanteneplikt for utenlandske journalister må vurderes opp mot pressefrihet og ytringsfrihet.

Under koronapandemien [tok presseorganisasjonene opp spørsmål om karanteneplikt for utenlandske journalister](#). Vårt syn var at karanteneplikten rammet utenlandske journalister uforholdsmessig hardt, fordi den gjør det tilnærmet umulig for utenlandske journalister å dekke nyhetshendelser i Norge, og at ordningen [var i strid med Den Europeiske menneskerettskonvensjonen og forpliktelser etter EØS-avtalen](#). Også Den internasjonale journalistføderasjonen (IFJ) og Reportere uten grenser var kritiske til de norske karantene-reglene og [stilte spørsmål ved om pressefriheten ble ivaretatt i Norge](#). Regjeringen valgte likevel å [oppretholde karantene-reglene for utenlandske journalister](#).

Etter det vi kan se, er denne problematikken knyttet til utenlandske journalister og redaksjonelle medier ikke nevnt i vurderingen av behovet for innreiserestriksjoner for utlendinger. Dette gjelder både omtalen i høringsnotatet punkt 19.6.3 og merknaden til bestemmelsen, utkastets § 9-1. I høringsnotatet understrekes det at innreisenekt er et svært inngripende tiltak som kan gripe inn i grunnleggende menneskerettigheter som privatliv og familieliv, og retten til fri bevegelighet etter EØS-avtalen. I merknaden nevnes «konsekvenser for grenseboere som daglig pendler til arbeid eller skole over grensen, vareforsyning, tilgang til arbeidskraft og særlige forpliktelser overfor diplomater og andre utsendinger fra andre land» som eksempler på hvilke hensyn som må vurderes opp mot effekten på smittevernet.

Vi mener det er en mangel ved høringsnotatet at man ikke har sett spørsmål om innreisekarantene opp mot EMK art. 10 og Grunnloven § 100 om presse- og ytringsfrihet. Etter vårt syn burde dette vært problematisert og vurdert nærmere. Da presseorganisasjonene tok dette spørsmålet opp med regjeringen i 2021 i forbindelse med covid-19-forskriften, utredet advokatene Per Andreas Bjørgan og Jon Wessel-Aas i Lund & co. på oppdrag fra presseorganisasjonene et 17-siders notat om karanteneplikten for journalister opp mot EMK, Grunnloven og EØS-avtalen. Deres konklusjon var at den norske, ubetingede karanteneplikten for journalister fremsto «som en klar krenkelse av presse- og tjenestefriheten som vernet både av EMK og EØS-avtalen» (s. 17). Det er flere forhold i dette notatet som burde vært vurdert nærmere (vedlagt).

Videre mener vi det er behov for mekanismer som ivaretar pressefriheten i fastsettingen av karantene-regler. Departementet skriver i høringsnotatet (punkt 19.6.3.4) at det ikke ser behov for «på forhånd å lovfeste hvilke grupper av personer som ikke skal kunne ilegges innreiserestriksjoner», og viser til at utforming av unntak må tilpasses den aktuelle situasjonen, og at «kravene til nødvendighet og forholdsmessighet som utledes blant annet av Grunnloven, menneskerettene, EØS-retten og smittevernloven § 1-5 uansett vil gi strenge rammer for vurderingen.» I dette ligger det jo et krav til også å vurdere ytrings- og pressefrihet, men det burde vært nevnt spesifikt i forarbeidene.

Vi har forståelse for behov for fleksibilitet i uforutsette situasjoner. Samtidig vil behovet for informasjon fra mediene alltid være til stede. Under koronapandemien brukte presseorganisasjonene mye tid på å argumentere for at mediene har en viktig samfunnsfunksjon som må tas særlig hensyn til i praktisering av karantene-regler mv. Dersom det blir aktuelt å

lovfeste hvilke grupper av personer som ikke skal kunne ilegges innreiserestriksjoner, mener vi redaktørstyrte medier bør være en del av denne vurderingen.

Hensynet til pressefrihet og redaktørstyrte journalistiske medier, herunder utenlandske journalister, må i hvert fall løftes frem i forarbeidene som en del av de grunnleggende hensynene som skal beskyttes og vurderes i forbindelse med karanteneregler.

7 Avslutning

Vi takker for mulighet til å avgi hørings svar og bidrar gjerne med utfyllende kommentarer hvis det er ønskelig.

Med vennlig hilsen

Reidun Kjelling Nybø
generalsekretær
Norsk Redaktørforening

Ina Lindahl Nyrud
advokat
Norsk Journalistlag

Randi S. Øgrey
administrerende direktør
Mediebedriftenes Landsforening

Kristine Foss
jurist
Norsk Presseforbund